

POSTANOWIENIE Z DNIA 4 LISTOPADA 2002 R.

III KK 283/02

Określenie w przepisie znamion typu czynu zabronionego, określonego w art. 300 § 2 k.k. wskazuje, że kryminalizacja zawężona została do tych tylko postaci udaremniania przez dłużnika egzekucji, które prowadzą do skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia wierzyciela.

Przewodniczący: SN A. Konopka.

Sędziowie: SN E. Strużyna (sprawozdawca),

SA (del. do SN) P. Grajzer.

Prokurator Prokuratury Krajowej: B. Drozdowska.

Sąd Najwyższy w sprawie Andrzeja W., oskarżonego z art. 300 § 2 k.k., po rozpoznaniu w Izbie Karnej, na rozprawie w dniu 4 listopada 2002 r., kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego na niekorzyść, od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 28 grudnia 2001 r., zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w P. z dnia 22 maja 2001 r.

o d d a l i ł kasację, a kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążył Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P., wyrokiem z dnia 22 maja 2001 r., uznał Andrzeja W. za winnego tego, że w dniu 14 lipca 2000 r. w P., w celu udaremnienia wykonania orzeczenia Sądu Rejonowego w P., wydanego w sprawie cywilnej, dotyczącego zwrotu na rzecz powoda Janusza M. kwoty 8 000 zł z ustawowymi odsetkami oraz kosztów procesu w kwocie 2 643 zł, przekazał córce Monice W. swoją część nieruchomości położonej w P., wiedząc o tym, że była zagrożona zajęciem przez komornika, to jest przestępstwa określonego w art. 300 § 2 k.k. – i na podstawie tego przepisu skazał go na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania tej kary na okres 3 lat.

Sąd Okręgowy w R., po rozpoznaniu sprawy z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego, wyrokiem z dnia 28 grudnia 2001 r. zmienił zaskarżony wyrok i uniewinnił Andrzeja W. od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w R. na niekorzyść Andrzeja W. i zarzucając rażące naruszenie prawa procesowego, mogące mieć wpływ na treść wyroku, a mianowicie

- art. 457 § 2 k.p.k., polegające na dokonaniu ustaleń faktycznych, odmiennych od ustaleń Sądu Rejonowego, bez wskazania dowodów, że oskarżony, przekazując swej córce, w formie darowizny, posiadaną przez siebie nieruchomość w P., nie działał w celu pokrzywdzenia wierzyciela,
- art. 433 § 2 k.p.k., polegające na nierozważeniu zarzutu apelacji obrońcy oskarżonego, że wartość posiadanych przez oskarżonego nieruchomości

mości, po przekazaniu córce nieruchomości w P., nie była w ogóle badana,

Minister Sprawiedliwości wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w R. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie jest zasadna. Analiza okoliczności sprawy nie potwierdziła podniesionego w kasacji zarzutu wydania zaskarżonego wyroku z rażącą obrazą prawa procesowego. Nie można bowiem zaakceptować tezy, że orzekające w sprawie karnej Sądy, a w szczególności Sąd Okręgowy, przed wydaniem orzeczenia o uniewinnieniu, miały obowiązek ustalenia, czy oskarżony, po przekazaniu córce części swojego majątku, dysponuje jeszcze innym majątkiem (środkami finansowymi), pozwalającym na zaspokojenie wierzyciela.

Dokonywanie ustaleń w tym względzie należy bowiem ze swej istoty do postępowania egzekucyjnego (w którym możliwe jest stosowanie m.in. instytucji wyjawienia majątku), którego rezultat stanowi przesłankę do uznania, czy skutek polegający na „udaremnieniu lub uszczupleniu zaspokojenia wierzyciela” nastąpił i może wchodzić w grę kryminalizacja czynności darowizny, jeżeli podjęta została w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu.

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w niniejszej sprawie jest zwolennikiem poglądu, że przestępstwo przewidziane w art. 300 §2 k.k. jest przestępstwem skutkowym. Podobny pogląd prezentowany jest w judykaturze (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 października 1999 r., OSNPiPr 2000, z. 2, poz. 8; oraz z dnia 27 lutego 2002 r., V KKN 83/00, niepubl.) i wyrażany przez większość przedstawicieli doktryny prawa karnego (por. O. Górniok w: Kodeks karny. Komentarz, Gdańsk 2001, t. III, s. 264; J. Majewski w: Kodeks karny, Komentarz, Kraków 1999, t. 3, s. 392; J.

Skorupka: Przepięstwo udaremniania egzekucji, PS 2001, z.11-12, s. 182)

Określone w art. 300 §2 k.k. zachowanie dłużnika, mające na celu udaremnienie wykonania orzeczenia sądu, w istocie sprowadza się do udaremnienia lub uszczuplenia zaspokożenia swojego wierzyciela. Zwrot „udaremnia lub uszczupla zaspokożenie swojego wierzyciela” wskazuje na użycie czasowników „udaremnić” i „uszczuplić” w trybie dokonanym. Wykładnia gramatyczna przemawia więc za uznaniem, że omawiany zwrot oznacza wymóg wypełnienia przez dłużnika, którego zamiarem jest udaremnienie wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego, w odniesieniu do zaspokożenia wierzyciela znamion skutku wyrażonych w słowach „udaremnia” lub „uszczupla”.

Do identycznego wniosku prowadzi wykładnia funkcjonalna. Ujęcie przepisu wskazuje na to, że zamiarem ustawodawcy nie było penalizowanie każdego „usuwania, ukrywania, zbywania, darowania...” składników majątku. Tego rodzaju wniosek uprawniony byłby jedynie wówczas, gdyby z treści przepisu wynikało, że kryminalizacja obejmuje każdą wymienioną w przepisie czynność, jeżeli podjęta została w celu udaremnienia wykonania orzeczenia kompetentnego organu. W takim wypadku brzmienie przepisu byłoby jednak inne.

W piśmiennictwie przeważa pogląd, że określony w art. 300 §2 k.k. cel działania dłużnika ukierunkowany jest wyłącznie na udaremnienie wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego i nie rozciąga się na „udaremnienie lub uszczuplenie zaspokożenia swojego wierzyciela”.

Określenie w przepisie znamion typu czynu zabronionego wskazuje zatem, że kryminalizacja zawężona została do tych tylko postaci udaremnienia przez dłużnika egzekucji, które prowadzą do skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia zaspokożenia wierzyciela.

Reasumując, należy stwierdzić, że w przeprowadzonym w niniejszej sprawie postępowaniu nie ustalono, iż czynność oskarżonego polegająca na darowaniu córce części swojego majątku doprowadziła do skutku w postaci udaremnienia lub uszczuplenia wierzyciela. W tym stanie rzeczy brak podstaw do uznania, że zaskarżone kasacją orzeczenie Sądu Okręgowego wydane zostało z rażącym naruszeniem prawa procesowego.